

JANUARI 1962 HÄFTE 1

Social- medicinsk tidskrift

TRETTIONIONDE ÅRGÅNGEN

Sjukvårdsproblemen och framtiden

Riksdagens revisorer har som bakgrund till vissa förslag i sin nu avgivna berättelse för år 1961 lämnat en rad uppgifter rörande de stigande utgifterna och det stora behovet av arbetskraft på hälso- och sjukvårdens område under de närmaste 10 åren.

Den snabba utvecklingen inom medicinen och den kraftiga expansionen inom alla grenar av sjukvården återspeglas i kostnaderna. Dessa uppgick år 1950 till 900 milj. kronor. År 1960 hade denna summa ökat till 1.970 milj. kronor. Kostnaderna beräknas omkring år 1980 belöpa sig till mer än 7.000 milj. kronor i fast penningvärde. Härav följer att utgifterna från 1950 beräknas stiga från 2,22 % till 6,37 % av bruttonationalprodukten, räknat i 1954 års priser. Antalet sysselsatta inom sjukvården får tills vidare beräknas i relation till dessa tal.

De samhällsproblem, som uppstått genom den skisserade utvecklingen har givit anledning till en ihållande och omfattande debatt. Statsrevisorerna anser enighet dock råda därom, att sjukvårdskostnaderna ur samhällsekonomisk synpunkt i möjligaste grad bör begränsas utan att

vården därför får försämras. De rationaliseringsåtgärder som genom huvudmännens insatser gjorts eller planerats har i huvudsak bestämts av dagsaktuella och omedelbara krav. Som tecken på behovet av långsiktig planering och som uttryck för ett mera företagsekonomiskt betraktelsesätt hänvisar statsrevisorerna till landstingsförbundets avsikt att införa driftsbokföring vid sjukhusen. Upprustningen av Centrala sjukvårdsberedningens resurser har samma motivering.

Det kan emellertid enligt revisorernas uppfattning ifrågasättas om icke den djupgående samhällsomvandlingen, levnadsstandardens stegring, åldersgrupperingen inom befolkningen samt teknikens och vetenskapens utveckling har medfört ett helt nytt läge, som fordrar att sjukvårdsproblemen angripes från nya utgångspunkter. Avsikten att nå bästa möjliga rationalisering och lönsamhet torde icke vara möjlig att realisera utan att en systematisk forskning inom området kommer till stånd. Vi saknar alltså tillräcklig kunskap om en rad avgörande frågor i detta sammanhang, bl. a. sådana av ekonomisk natur. Hur avvägningen mellan öppen och sluten sjuk-

vård lämpligen kan göras, hur ett sjukhus i detalj bör organiseras, utrustas och utformas, bl. a. för att hålla tillbaka det stigande personalbehovet, utgör sådana frågeställningar som statsrevisorerna pekar på.

För rationaliseringssträvandena inom sjukvården har staten påtagit sig särskilt ansvar genom Centrala sjukvårdsberedningen. Revisorerna menar, att motsvarande initiativ för den betydelsefulla forskningen även bör vara en statlig uppgift. "Ett sådant initiativ framstår som desto mera motiverat som en efter verkligt stora linjer bedriven rationalisering knappast är möjlig för framtiden, såvida den icke underbygges av genom vetenskaplig forskning framtagna fakta."

Den väg för genomförande av sådan objektiv forskning som efterlyses anser revisorerna bör fastställas efter ytterligare utredning. Ett organ som inrättas för önskat ändamål bör icke ha ställning som remissinstans eller tagas i anspråk för lösande av konkreta byggnadsfrågor. "Dess uppgift bör vara att på grundval av från olika håll — såväl inom som utom landet — insamla-

de fakta ävensom egna vetenskapliga undersökningar framlägga förslag till sådana principlösningar som äro ägnade att skapa en ur skilda synpunkter så rationell sjukvård som möjligt."

Statsrevisorernas förslag torde motsvara ett allmänt erkänt önskemål. Behovet av den efterlysta forskningen är synnerligen stort. I andra högt utvecklade länder har organiserade vetenskapliga undersökningar länge bedrivits i fråga om sjukvårdens organisation och förvaltning.

För vår del bör en inriktning ske som möjliggör grundläggande objektiva värderingar av olika åtgärder och betingelser inom sjukvården så som den nu fungerar. I första hand erbjuder sig för sådan forskning de socialmedicinska institutionerna vid universiteten. Nyligen har en aktuell sjukvårdsorganisatorisk fråga i Lund hänskjuts till den socialmedicinska institutionen för utredning. Genom viss arbetsfördelning mellan de socialmedicinska institutionerna borde man utan lång väntan kunna sätta igång den forskning i fråga om sjukvårdsproblemen, som statsrevisorerna efterlyser.

Sveriges Radio

inbjuder i samarbete med Sveriges läkarförbund och Svenska läkaresällskapet till en pristävling om det bästa radioföredraget om medicin och läkekonst.

Bidragen, som bör ha en uppläsningstid mellan 10 och 30 minuter, får icke tidigare vara publicerade. Manuskript skall vara Talavdelningen tillhanda senast den 1 april 1962. Acceptabla föredrag väljs ut och spelas in av Sveriges Radio på gängse sätt, varefter en särskilt tillsatt jury bedömer föredragen utan tillgång till manuskript. Inspelningarna kommer att ske under veckorna 1—15 april 1962. Förutom namn och adress bör tävlande även ange telefonnummer till bostad och till arbete på manuskriptet.

Juryen har följande utseende:

Olof Rydbeck, radiochef

Nils-Olof Franzén, programdirektör

Sven Larsson, professor, ordförande i

Svenska läkaresällskapet

Erik Husmark, direktör i Sveriges läkarförbund

Maj Ödman, fru, ordförande i Sveriges Radios läkarekommitté.

Juryen adjungerar de specialister som kan komma att behövas för att garantera vederhäftigheten i de insända bidragen.

För tävlingen disponerar juryn en prissumma av 15.000 kronor att utdelas som 3 priser à 5.000 kronor eller på annat sätt som den finner lämpligt. Föredrag som sänds i Sveriges Radio utan att ha prisbelönats honoreras på sedvanligt sätt.